

خدیجه!

عنوان و نام پدیدآور، مجموعه کتابهای ادبی -
آرایه‌های ادبی - کتکوری
غلامی، ابوالفضل
مشخصات نشر، تهران، خیلی سبز، ۱۳۹۷
موضوع، طاهری، حسن، مصور، جدول ۱۴ × ۱۰ س م
کتاب، ۳ - ۶۳۱ - ۴۱۲ - ۶۰۰ - ۹۷۸
وضعیت درست نویسی، فیا
موضوع، دبیار - آزمون، مرینها (متوسطه)
موضوع، ادبیات - نمای آمده شی (متوسطه)
شماره کتابشناسی ملی، ۶۵۹۹۳۲
۳۰۳۰۲
گرافیک متن، الهه قاسمی
گرافیک همکار، مسعود علیزاده - انسیه ترکمان
چینی، سمیه موسوی چهل تنان
صفحه آرایی، سجاد قربانی - فریبا دولت آبادی
لیتوگرافی و چاپخانه، پروین
نوبت چهارم، ۹۷
تیراژ، ۲۵
قیمت، ۱۰۰۰ تومان
تلفن مرکز پخش، ۰۲۱-۶۶۳۰۰۰۰
سندوق پست، ۱۴۰۵ - ۸۰۰۰۰۰۰۰
SMS: ۳۰۰۰۶۳۵۶۳

کلیدی حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است و هیچ شخص حقیقی یا حقوقی > پ و ب ر ش ت ن ا م ا ق س م ی
از اثر را به صورت چاپ، فتوکپی، جزوه و حتی دست‌نویس ندارد و متخلفین به موجب ۱۵۰ ماده قانون
حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

راستی تا یادم نرفته

اگر در مورد این کتاب سؤال، پیشنهاد و یا انتقادی دارید خوشحال می‌شویم آن‌ها را به ما هم بگویید.

عواید حاصل از فروش این کتاب، صرف
دانش‌آموزان مدرسه «صبح رویش» می‌شود.

۱ لطفاً به جمله زیر دقت کنید:

«رررر ازود» رند و بسیاری از آن‌ها در طی زمان نابود می‌شوند، بنابراین از زندگی لذت ببر.
جمله یک جمله معمولی است، سخنی که مشابه آن را روزانه در اطرافمان فراوان می‌شنویم.
اگر همین سخن را به دست حافظ بدهید تا آن را «آرایش» کند:

«سپاک لهر امل، سخت سست بنیاد است»

بیار باده که بنیاد عمر بر باد است»

۱ امل، آرزو

۲ در نظر محست شد، بگوید. این بیت حافظ هم چندان چنگی به دل نمی‌زند، عروسی را که
انتظار می‌بردیم پندان دلبر نمی‌شد و جلوه‌گری نمی‌کند. حالا با من همراه شوید، تا بعضی از
زیبایی‌های آن را با هم «کشف» کنیم.

الف «قصر» در این بیت به معنی «کاخ» است و «سیم» که «قصر امل» تشبیه است؛ شاعر آرزوها
را به کاخی تشبیه کرده که بنیاد آن «رررر» اما «قصر» معنی دیگری هم دارد: «کوتاهی» و از
طرفی، «امل» در معنی دقیق خود به معنی «آرزوی عمر طولانی» است، قصر امل یعنی «کوتاهی
آرزوی عمر طولانی»؛ شاعر بدون این‌که از رنگ تند و جامه‌سوزی در آرایش این بیت استفاده کند،
بسیار نرم و پنهان از یک بیان نقیضی بهره برده است. لذت‌بردن از شرف زمانی دوچندان می‌شود که
می‌بینیم شاعر در مصراع دوم هم باز به عمر اشاره‌ای کرده و بویا به مصراع اول خود می‌خواهد بگوید
ترکیب «قصر امل» در معنی «کوتاه‌بودن آرزوی عمر طولانی» از سرسخت و اتفاق نساخته است.
ب «سخت» در این بیت به معنی «خیلی» است و «سخت سست» به معنی «خیلی سست»
حافظ، برای بیان مفهوم «خیلی» از واژه «سخت» استفاده کرده، زیرا علاوه بر این مفهوم با
ترکیب «سخت سست» قصد ساختن متناقض‌نما هم داشته، قبول دارید که در «سخت سست»
زیبایی نهفته است که در «خیلی سست» هرگز وجود ندارد؟

پ مفهوم محوری این بیت، گذر عمر و غنیمت‌شمردن لحظات زندگی است؛ در مصراع دوم شاعر به عمر
را بر «باد» می‌بیند و بنیاد چیزی بر باد بودن، یعنی بی‌بنیاد بودن آن چیز. حافظ با آن‌که می‌توانسته از جیب‌ها
و کنایات متعددی برای نالستواری و بی‌بنیادی استفاده کند، از کنایه «بر باد بودن» استفاده کرده؛ زیرا در مصراع

دوم «واج آرایی» صامت / ب / و مصوّت / ا / ذهن منظّم و آهنگین شاعر را به سمت واژه «باد» می کشد در ضمن در مصراع نخست واج آرای صامت / س / صدای سی سی وزش «باد» را به ذهن متبادر می کند.

تناسب های موسیقایی «بیا و بیار»، «باد و باده» و «سخت و سست» در دو مصراع مانند ملودی زیبایی که در پشت صحنه در حال اجراست، واژه های این بیت را رقصان و پویا کرده است.

آن چه آن جمله معمولی آغاز کلام را به شعری زیبا تبدیل کرد و با رستخیزی، کلمات مرده آن را جان بخشید، چیزی جز آرایه ها و نحوه بیان شاعر نیست، آرایه ها در واقع ابزارهایی هستند که شاعر برای آراستن، پیکه و تأثیرگذاری بیشتر بر مخاطب خود، از آن بهره می برند. در واقع بخش مهمی از لذت شاعری، مدیون قدرت کشف آرایه ها است، هر چه قدرت کشف بالاتری داشته باشید، از متن ادبی، لذت بیشتری می برید.

آرایه ها در «معارف» است و مانند هر فعالیت مهارت محور، بیشتر بار بر دوش دانش آموز است، یاد گرفتن حفظ کردن تعاریف خندان فایده ای برای شما ندارد. بعد از آموختن و به ذهن سپردن تعاریف، به تمرین، تمرین و باز تمرین بپردازید. بنابراین هنگام مطالعه این کتاب، بیشتر وقت و توان خود را صرف تمرین ها کنید.

این کتاب را در شرایط دشواری نوشتم و هم زمان به اصلاح و تألیف چند کتاب مشغول بودم، با وجود همه این ها، روزی که این کتاب من پیشنهاد شد، این دل و جان آن را پذیرفتم و همیشه بهترین زمان کاری ام را صرف این کتاب می گذرانم و در وقت فراغت مان را صرف مابقی کارها، امیدوارم نتیجه کار رضایت بخش باشد و داوطلبان مسابقه عجیب و غریب کنکور، تشنه خود را از این کتاب ببرند.

قدردانی

استاد و دوست بزرگوارم جناب دکتر کورش بقایی عزیز، مثل همیشه زمانی من بودند. بدون هیچ تعارفی، آشنایی و دوستی با ایشان، موهبتی گران قدر است که انتشارات خلیفه را نصیب من کرد. نگارش این کتاب نتیجه اعتماد دکتر کمیل نصری به بنده است؛ از ایشان بسیار سپاس گزارم. امیدوارم از اعتمادشان پشیمان نشده باشند. ویراستار محترم، سرکار خانم فاطمه قادری، دوست عزیز و زحمت مرا پوشاندند از دوستان و همکاران پرتلاشم در واحد تولید و تألیف، به ویژه آقای حامد دورانی، آقای هاشمی نیز کمال تشکر را دارم. بدون کمک این بزرگواران، کتاب بدین صورت و سیرت بر نمی آمد.

گر خطا گفتیم اصلاحش تو کن

مصلحی تو، ای تو سلطان سخن

ابوالفضل غلامی

شهر یورماه ۱۳۹۷

فهرست

آشنایی با چند اصطلاح ادبی

قالب‌های شعری

ادب (تشبیه)

آرایه ۲: (استعاره)

آرایه ۳: (توسعه)

آرایه ۴: (تضاد)

آرایه ۵: (تلمیح)

آرایه ۶: (واج‌آرای)

آرایه ۷: (تکرار)

آرایه ۸: (جناس)

آرایه ۹: (تکرار)

آرایه ۱۰: (تناسب)

آرایه ۱۱: (تلمیح)

آرایه ۱۲: (تضمین)

آرایه ۱۳: (تضاد)

آرایه ۱۴: (متناقض‌نما)

آرایه ۱۵: (حسن آمیزی)

آرایه ۱۶: (ایهام)

آرایه ۱۷: (ایهام تناسب)

آرایه ۱۸: (اغراق)

آرایه ۱۹: (حسن تعلیل)

آرایه ۲۰: (تمثیل)

آرایه ۲۱: (اسلوب معادله)

تست‌های ترکیبی

ضمیمه: خلاصه آرایه‌ها

۷

۱۲

۱۸

۳۵

۵۴

۶۳

۶۸

۸۰

۸۵

۹۴

۱۰۷

۱۱۰

۱۱۵

۱۳۵

۱۴۰

۱۴۵

۱۵۴

۱۶۰

۱۷۱

۱۷۹

۱۸۴

۱۹۱

۱۹۸

۲۰۵

۲۴۱